

זמן תפס"ן

זמן תפס"ן מכונן למקצב הזמן של הנוער,
ומהווה במה לאפשרות הופעתו של שיח חדש
שז'אק לאקאן כינה "הכאב של הנוער"

גיליון 69 | מפגש | אוגוסט 2024

2	רות בנג'ו	דבר המערכת
3	רשף כ"ץ	גורלות השפה העברית-תגובה לדבריה של מריה שוקלין
4-5	אורטל דהן	מחשבה על אמונה-תגובה לדבריו של מרעי שבאיטה ב"מחשבות על אלוהים"
6	שרון מימון לוי	מדברת עם גיא קרסו
7	תמר לינדר	בעקבות סמינר מקום, על הקריאה ועל הגוף-שיעור 17
8	מרעי שבאיטה	על התאטרון
9	מריה שוקלין	לגדול לצד שתיקה-מחשבות בעקבות מפגש ב"זמן תפס"ן"
10-12	דניאל מאיר	על התרגום של סמינר 17-המסע השמיני "מן המיתוס אל המבנה"
2-12	רותי בן יעקב	ציורים לאורך הגיליון, תגובה למאמרו של מוניב סבית "גורלות האהבה והשנאה בשדה החינוך"

זמן תפס"ן הוא כתב העת של עמותת תפס"ן: תחנה פסיכואנליטית לנוער

מערכת: (כתבים צעירים) יאנה אברהמיאן, עלמה ענבים, גיא קרסו, מריה שוקלין

עורכים: רות בנג'ו, דניאל מאיר, מוניב סבית, הדר קליינמן צדוק, שרון מימון לוי

תגובות ומאמרים ניתן לשלח למייל: ruth.bengio@gmail.com

דבר המערכת

רות בנג'ו

אם גיליון זמן תפס"ן 68 היה מעשה שזירה בין דברי המבוגרים לדברי בני הנוער, כלומר קריאה / כתיבה העוברת בין שני הנתיבים, המתבגר והמבוגר, מעבר זהיר, בין הטיפות, אזי שגיליון זה אזר אומץ לקראת המפגש. הוא כבר איננו עובר בין הנתיבים אלא יוצא לקראת ככתוב במשלי ז', טו "עלֵינוּ יִצְאֵתִי לְקִרְאָתְךָ לְשִׁחַר פְּנֵיךָ וְאֶמְצָאֲךָ". גיליון זה מנסה לדבר עם הפרטנר המתבגר, לענות לשאלות ולמחשבות של הכותבים הצעירים באופן ישיר, כאשר כל אחד מוסר דבר מה מן התשוקה שלו.

רשף כ"ץ עונה למריה שוקליו את מה שמעסיק אותו דרך השפה, אורטל דהן מאתגרת את מרעי שבאיטה דרך קריאה במקרא, וקריאה לקאנייניי על אמונה, שרון מימון לוי מדברת עם גיא קרסו על הכבוד ההדדי כפי שמנסח זאת רודולף שטיינר הוגה האנתרופוסופיה, הציירת רותי בן יעקב מגיבה למוניב סבית על גורלות האהבה והשנאה בשדה החינוך עם ציוריה וציורי תלמידיה לאורך הגיליון ותמר לינדר תופסת את הפעלים ההולכים לאיבוד על קירות בית הספר ועושה בהם שימוש בזמן תפס"ן. דניאל מאיר משתף אותנו בתגליות התרגום של סמינר 17, הפעם על המיתוס של רח האב, כאשר מבלי לשים לב מקים לתחייה את הכתוב בחתירתו למצא את המאמר של מאריקלייר בונס שפורסם ב-L'Inconscient בשנת 1968 והפך לפרט אספני יוקרתי שלא כל אחד יכול להרשות לעצמו והנה הוא עושה בו שימוש לתרגום סמינר 17 בעברית.

עם זאת, לפנינו אתגר לא קטן לקיים את המפגש הזה, האם כמפוספס? ולהמשיך לקרא את מה שהוסיפו הצעירים והמבוגרים ולצאת לקראת הגיליונות הבאים. אנו שמחים בהזדמנות זו להודיע כי גיליון שמספרו יהיה 70 יוקדש לשנה למלחמה, בו יכתבו בני נוער על מחשבותיהם לעת הזו, על ילדים במלחמה, מתבגרים במלחמה ועוד הגיגים על ההתקלות בממשי של המלחמה.

אנו מזמינים אתכם לשלח אלינו מאמרים קצרים על הנושא לכבוד ההוצאה של גיליון 70 לזמן תפס"ן בחודש אוקטובר.

חברי תפס"ן מגיבים
לדבריהם של בני נוער
בגיליון זמן תפס"ן 68

גורלות השפה העברית – תגובה לדבריה של מריה שוקלין

מאת: רשף כ"ץ

מריה, לאחר שקראתי את דבריך בגיליון 68, ישר נזכרתי שסביבות כיתה י', במה שחשבתי אז שהיה מעין מענה של מי שלא עמדה לרשותו שפה שניה, התפתחה לה "שפת הקצ". במהרה חבורה דיי גדולה של חברים מהעיר השכנה התחילה לנהל שיחות שלמות במה שנשמע תחילה כמעט כשפה זרה. לתקופה מסוימת זה הדביק גם את חבורתי הקרובה אך דעך זמן קצר לאחר מכן. העיקרון היה, כפי ששמענו, לשנות את אורכן ובכך גם את אופן ביטויין של מילים. בדיעבד ובצל ההופעה של כל-כך הרבה מילים באנגלית בהתקשקשויות היום יומיות בארצנו, שלא לציין שצורפים כמו "שח רחוק" לא עולים יפה בעין (או למעשה בפי?) הדוברים – אולי יש מקום לעודד גישות כ"

שפת הקצ " במטרה להחזיר לעברית את החן בקרב דובריה. לדוגמה, הביטוי " זה הפל דדות " יכול להאמר על דבריו של אדם שמספק הסברים לא משכנעים במטרה להפגין כי גורלו טוב בעיניו למרות שעולה ספק רב שכך באמת מצב הדברים. באותו קו של אפשריות החיאה, לאחרונה יש עלייה בהפיכת שמות עצם לפעלים כגון ההפעלה " תְּמַחֶבֶת " (כלומר, שים במחבת). פעם חשבתי שמדובר בביזוי השפה, אך לצל השימוש הרב ולרוב השגוי בביטויים באנגלית אולי גישות אלו וכמותן עדיפות.

עולה בדעתי גם האפשרות שהשימוש הזה באנגלית משרת ניסיון להתגונן מפני דבר מה שעולה בעת הפקת המילים. פעמים רבות עולות טענות תועלתניות בקשר לשימוש במילים משפות זרות שכולן כביכול מניחות את הדעת אבל הן מסתירות לרוב את השאלה: מדוע דווקא עלתה לאותו דובר אותה מילה באותו הקשר? מכאן שאולי ברמה של הדיבור של ההמון השימוש באנגלית מהווה תחנה בדרך, הפוגה או הימנעות. 13 שנה לקח עד שמצאנו את האפשרות להניח ל"פודקאסט" לטובת "הסכת" ולפעמים אנחנו יורים לעצמנו ברגל עם זוועות כגון "גלגינוע" שכמעט מבקש שימשיכו לעשות שימוש ב"קורקינט".

אני מאחל לך שתמצאי את אותו צד ישראלי שאת מחפשת לכשתגיעי לצבא ואשמח לשמוע מה להתרשמותך יש בינו לבין גורלות השפה העברית.

מחשבה על אמונה – תגובה לדבריו של מרעי שבאיטה "מחשבות על אלוהים"

מאת: אורטל דהן

הדברים הבאים נכתבו בעקבות מחשבותיו של מרעי שבאיטה על אלוהים ועל האמונה בו. (דבריו מופיעים בגיליון זמן תפס"ן 68).

"וְהָאֵמֶן [אברהם] בַּה' וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה"¹. פרשנים שונים מתייחסים אל אמונתו של אברהם, הנחשב לאביר האמונה, כאמונה הקיימת במודוס של נאמנות יציבות ולא כאמונה ביחס למושא כלשהו². נאמנות והישארות ביחס למשהו שאולי היה מקום כבר להיפטר ממנו, אך המאמין מבקש לנסות ולהסתדר איתו. מה ניתן להגיד על האמונה מבחינת הפסיכואנליזה? מעניין כי, בהוראתו האחרונה, מתייחס לאקאן אל האמונה דווקא ביחס לסימפטום, כלומר הסימפטום איתו מגיע המטופל אל הקליניקה כמשהו שצריך להאמין בו, להאמין שהסימפטום אומר משהו לגבי הסובייקט, שיש לו מובן ומשמעות ושניתן לעשות איתו משהו.

בסמינר על הפסיכוזה לאקאן מתייחס אל האמונה תוך כדי הצגת המקרה של שְׂרָפָר. האמונה כפי שלאקאן מציג אותה בסמינר זה אינה לגבי מציאות או אמיתות ההזיה שחווה הפסיכוטי, אלא לגבי משהו אחר:

"One should first specify what the belief is, since in point of fact that madman doesn't believe in the reality of his hallucinations...He is certain of something... ranging from hallucination to interpretation- regards him. Reality isn't at issue for him, certainty is. Even when he expresses himself along the lines of saying that what he experiences is not of the order of reality, this does not affect his certainty that it concerns him. The certainty is radical³"

הוודאות הרדיקלית במקרה הפסיכוטי היא לגבי כך שההזיה בין אם היא נכונה ובין אם לא, היא נוגעת לסובייקט, קשורה בו ומתייחסת אליו באופן אישי, כפי שכותב שְׂרָפָר בזיכרונותיו: "כל מה שקורה הוא ביחס אליי"⁴. לאקאן מאפיין את השיגעון שעולה מהמקרה של שְׂרָפָר ככזה הקשור בוודאותו של הפסיכוטי ובהמשך מחדד ומפתח את האופן שבו האמונה פועלת כאבחנה בין הנוירוזה לפסיכוזה, דווקא בהקשר של הסימפטום.

The difference is nevertheless manifest between believing 'in'- a symptom, or believing 'it'. This is what makes the difference between neurosis and psychosis. In psychosis, the voices, it's all there, they **believe** in them. Not only do they believe in them, but they believe them. Now it is all there, in this limit.⁵

¹ בראשית פרק טו פסוק ו.

² י. מבורך. היהודי של הקצה. לקראת תיאולוגיה של אי-הלימה. תל אביב: רסלינג.

³ Lacan, J. Book 3: The Psychoses 1955-1956, translated by Russel Grigg. Routledge, 2000 pp. 75

⁴ Schreber, D.P.: Memoirs of my nervous illness, 2000, p.233

⁵ Lacan, J. Book 22: RSI 1974-1975, lesson from 21/01/75

באותו הסמינר לאקאן טוען כי גם ביחס לכינונו של המדע הניסויי, זה שאנו מייחסים לו ניטרליות או אובייקטיביות, נדרש **אקט של אמונה**: "זה נראה לנו מובן מאליו שהחומר אינו רמאי, שאין לנו כוונה לחרב את ניסויינו ולפוצץ את מכשירנו. זה קורה, אבל מפני שאנו מרמים את עצמנו, שכן לא יעלה על הדעת שהחומר מרמה אותנו. צעד זה אינו בגדר הצלחה מובטחת מראש. הוא זקוק ללא פחות מן המסורת היהודית-נוצרית כדי שניתן יהיה לעשותו באופן בטוח כל כך."⁶ נראה כי לאקאן מתייחס כאן לאשליה שיוצר המדע. אשליה במובן זה שניתן היה לחשוב כי בעקבות התפתחות המדע המודרני האמונה באל תעלם. אך לא כך הדבר – במובן מסוים לאקאן מבקש להפוך את סדר הדברים ואומר כי התפתחות המדע התאפשרה בזכות אותה קפיצת אמונה. לא בהכרח אמונה באל, אלא בכך שעל מנת לגלות משהו מדעי, יש להניח נקודה אחת בסיסית, אקסיומטית אודות החומר ורק ממנה להמשיך. על מנת לא לשמוט את הקרקע תחת רגליו של החוקר, עליו להאמין.

---

⁶ Lacan, J. Book 3: The Psychoses 1955-1956, translated by Russel Grigg, pp. 77.

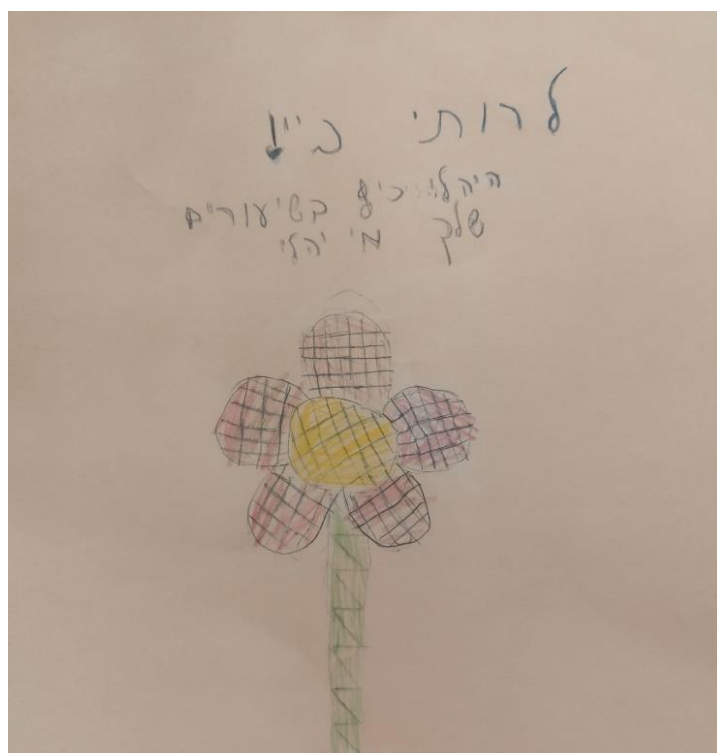
מדברת עם גיא קרסו

שרון מימון לוי, מורה לתאטרון בבית ספר זומר בחינוך האנתרופוסופי

רציתי לדבר עם גיא קרסו על מאמרו בנושא כבוד בו תאר מורה מאחר, מורה מזלזל, מורה דורש כבוד, רוצה יותר, מורה מגדל ילד שיום אחד יהיה מורה, לא אחר. תודה גיא על מילותיך.

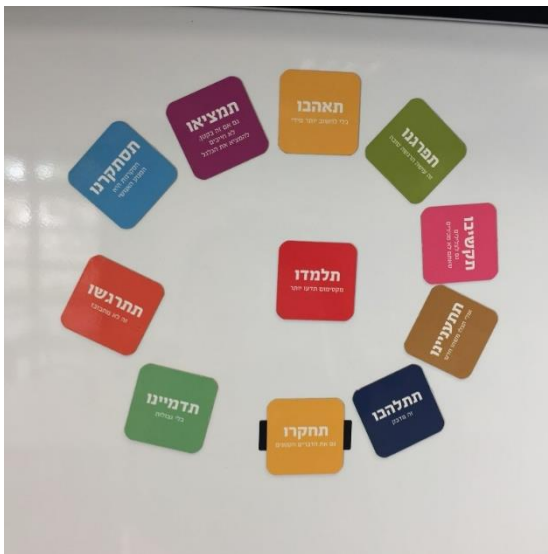
כאשר אני אומרת לתלמידי שאעשה מאמץ לא לקחת הפסקות בתקופת החזרות ואם זה יקרה – אחזיר להם את הזמן הזה, אני זוכה לפתע בקשב רב. הם לרוב ימשיכו להעריך את מאמציי לקיים את החזרות גם כאשר הם רואים שאנו זולגים לתוך ההפסקה. מה נוצר פה?

הדיבור של המורה קובע את איכות המרחב הכיתתי. כל מילה שאנו מוציאים מפינו והאופן שבו אמרנו אותה היא בעלת משמעות ומעצבת תודעה ונפש. רודולף שטיינר (הוגה האנתרופוסופיה) הציב את הדיבור במוקד עבודת ההוראה וביקש מהמורים להתאמן על ולהתבונן בדיבורם. כאשר אנו מספרים סיפור בכיתה, כאשר אנו שרים, כשאנו פונים לכל אחד ואחת, כשאנו מרצים או מרצים, מבטאים את כעסנו או מתנצלים, האם הבטחנו וגם קיימנו? האם התכוונו למה שאמרנו? האם אחד בפינו ואחד בלבנו? הדיבור המורכב והמעוצב שחי בצלילים קדומים, בעיצוריו ובתנועותיו והמשמעות של אותן המילים ותוכן צריכים להיות מודעים בעבודת המורה. עושר השפה ויופייה, על פליטות הפה ועל מחוותיה הנסתרות, מסוגלים לברוא מחדש את המרחב הכיתתי בתוכו טמון פוטנציאל של השתנות מתמדת וגם את יראת הכבוד ההדדית.

בעקבות סמינר מקום, על הקריאה ועל הגוף – שיעור 17

תמר לינדר

אני מורה נודדת כבר כמעט 15 שנים. בבית ספר אחד אליו נדדתי ב-2017, צוותי מורים אמונים על מיתוג בית הספר ועל בחירת שמות הפעלים שיירשמו תחת שמו והלוגו שייצג אותו. פעלים כמו: "לחלום", "ליצור", "להתרגש". בבית הספר הזה, לא הסתפקו בשלושה פעלים. קירות המסדרון היו מלאים בהם, מעטרים תמונות של חיות מודפסות על זכוכית. בתחילת השנה קיבלנו, כל צוות המורים, במתנה מגנטים עליהם רשומים שורת פעלים.

האם גורלו של הפועל והפיכתו לסיסמא חינוכית, ציווי תמים לכאורה המרוקן מכל הקשר של מפגש, היא מעילה בכסות העיצוב?

הירהרתי בנוהג העיצובי (אולי גבריאלי דהאן היה אומר עצובי) המקובל ורווח על קירות בתי הספר, בו נתקלתי שוב בחדר המורים, בנסיון ליצור אורה של עידוד בקרב הצוות, נכתב בגדול על הקיר- הציטוט של וולט דיסני על החלום. "כל החלומות שלנו יכולים להתגשם אם יהיה לנו האומץ לרדוף אחריהם".

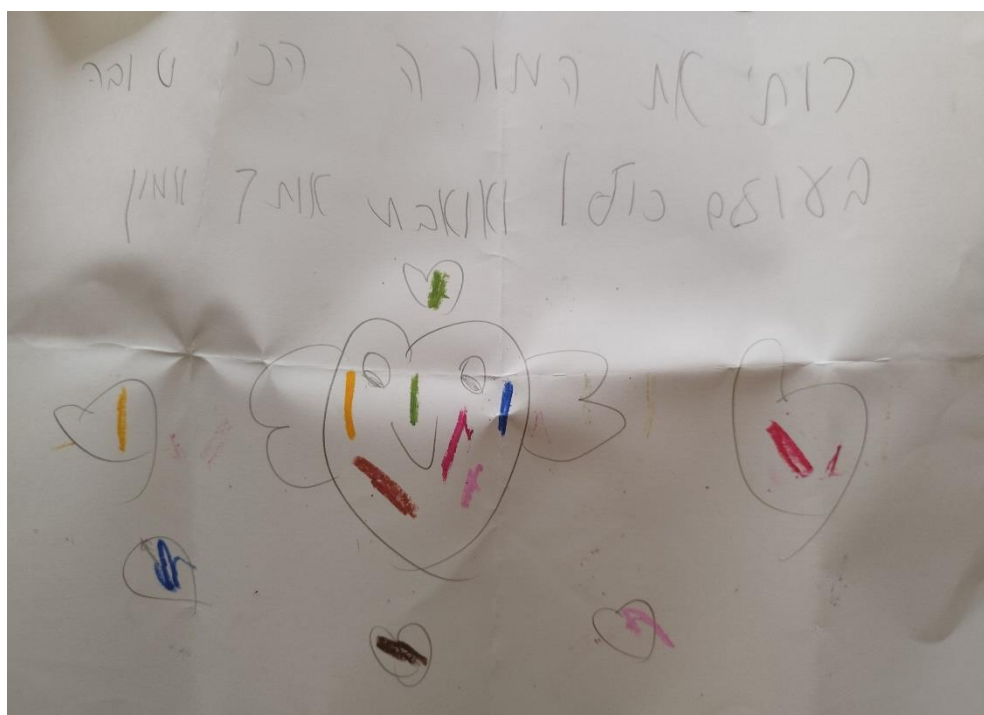

בני נוער כותבים

על התאטרון

מרעי שבאיטה

זה התחיל בזה שנציג אחד הגיע לבית הספר בהיותי בכיתה ח'. הוא סיפר לכיתה על תוכנית קורס תיאטרון שנקראת אנמסבל. מתוך סקרנות ובעיקר שעמום החלטתי ללכת ליום ניסיון עם חבר. בהתחלה זה היה משונה וכמובן מביך להיות שונה ולשחק. ועם הזמן זה התגלגל למשהו משעשע שמעביר את הזמן בחמישי. עם שאר הפרטנרים שלי לתיאטרון העליתי את ההצגה הראשונה שלי, שהייתה יותר נכון ערב מונולוגים סביר של שחקנים מתחילים. דווקא בהצגה הסבירה הזאת זה התחיל להיות אמיתי. על הבמה בזמן שעשירים איש צופים בי, הרגשתי טוב ונינוח, הרגשתי בבית במקום שהוא זר. עם בוא הזמן ועם השנים החולפות, הגעתי איכשהו לשחק בתיאטרון הקמארי. העלתי הצגה מעולה על במה קטנה בקאמרי שבה, אגב, הייתי בתפקיד ראשי ושיחקתי תפקיד די קשה. ובעוד כמה ימים אעלה הצגה נוספת, אומנם לא מול קהל ענק, בואו לא להגזים. בזמן שאני כותב את זה, אני שם לב ששרדתי לא מעט בעולם התיאטרון גם אם עדיין, ודגש על העדיין, לא כבשתי את האלומות הגדולים. אגב החבר שאיתו הלכתי ליום הניסיון ההוא פרש בשנה הראשונה, אני מכיר את ה"נציג" שהגיע אלינו לבית ספר עד היום ובקשר הדוק איתו ומודה לו מעומק נשמת. בעזרת התיאטרון הכרתי את העוצמה של המילים ושל השתיקה, למדתי את חשיבות ההתמדה ואת היופי שבאומנות. היופי שבתיאטרון ובמשחק.

לגדול לצד שתיקה-בעקבות מפגש ב"זמן תפס"ן"

מריה שוקלין

לחיות עם הורים חירשים יכול להיות מאתגר בדרכים שונות. בתור בת להורים חירשים, אני מוצאת את עצמי לעיתים קרובות בתפקיד המתווכת, במיוחד במצבים בהם הם זקוקים לתקשורת עם אנשים שומעים. המשמעות היא שעליי להיות זמינה לעזור בכל זמן, בין אם מדובר בתיאום פגישות, קניות או הבנת מידע חשוב.

האתגר הלוגיסטי הוא רק חלק מהתמונה. ישנם גם קשיים רגשיים שקשורים למצב. יש רגעים בהם אני מרגישה לבד, כי לא תמיד קל למצוא אנשים שמבינים את המצב שלי. החברים שלי לא תמיד מבינים למה אני לא יכולה להיות זמינה כמוהם, או למה אני צריכה להיות יותר בבית. גם ההורים שלי לפעמים לא מבינים את תחושת התסכול כשאני לא מצליחה להעביר להם בצורה ברורה את הרגשות שלי. זה יכול לגרום לתחושת בדידות ורוב הזמן לאכזבה ונואשות.

מעבר לכך, יש גם את ההרגשה שאני צריכה לגדול מהר יותר. האחריות שמוטלת עליי דורשת ממני להיות בוגרת ומוכנה להתמודד עם מצבים מורכבים, אפילו בגיל צעיר. ישנם רגעים בהם אני מרגישה שזה כבד מדי, ושאני צריכה לוותר על דברים שאני רוצה לעשות או על חלומות שיש לי כדי לעזור בבית.

מצד שני, ישנם גם דברים חיוביים שאני לומדת מהחיים עם הורים חירשים. אני מפתחת כישורי תקשורת בלתי מילוליים ומבינה כמה חשוב להיות קשובה לצרכים של אחרים. אני לומדת על סובלנות, סבלנות והבנה, ומבינה עד כמה חשוב לתמוך באנשים שקרובים אליי.

מהקושי של ההורים שלי לתקשר עם העולם השומע, הם החליטו לתת לי הזדמנות ואת היכולות לדבר שפות רבות ולהתחבר לתרבויות שונות. ונראה לי שהאהבה שלי ללמידת שפות, לטיולים ברחבי העולם ולתקשורת עם האנשים נובעת בדיוק מהורים שכל החיים סבלו בחוסר הבנה.

על התרגום של סמינר 17

המסע השמיני 'מן המיתוס אל המבנה'⁷

דניאל מאיר

פתיחה

הטיוטה הראשונה של מסע זה נרשמה במחצית השנייה של חודש דצמבר 2023. האירועים ששוטפים את מדינתנו הקטנה והנלחמת על דמותה ועל קיומה תפסו מקום ודחקו את העיסוק בתרגום אל תוך ערפילים של חרדה, עצב ודאגה. המשאבים הפיסיים והנפשיים הופנו להישרדות. בתום כשמונה חודשים מאירוע ה-7.10.23 הצלחתי להפנות משהו מן המשאבים שלי חזרה לעשייה בתחום ומניח לפניכם את 'המסע השמיני'. אומנם 'השמיני' אך נכון לעכשיו השני מבין החיבורים שבכוונתי לרשום על כל אחד מפרקי הסמינר. בדצמבר 2023 השלמתי את הסבב הראשון בתרגום פרק זה. נכון לימים אלו אני שב אל הפרק התשיעי של הסמינר שכותרתו בתרגום ראשוני ולא מחייב "הבערות הפראית של האל". יהיה מעניין. פרקים קודמים, מהראשון ועד השישי, יזכו לביקור חוזר. מעין תהליך בקרה שבמהלכו ארשום לכל אחד מהם את מסע התרגום הייחודי לו. ועכשיו לענייני הפרק הזה...

על הכותרת

השאלה למה מכוונת המילה structure בהקשר שלנו עולה כבר בכותרת שניתנה לפרק זה. מבנה, בניין ותבנית הן שלוש חלופות מילוניות זמינות לתרגומה. לאקאן משתמש בה בתדירות גבוהה ובהקשרים שונים. בדיקה שערכתי מלמדת שיש מעל אלפיים וחמש מאות מופעים למילה structure בכלל הסמינרים שלו. בכותרת הפרק השמיני של הסמינר השבע-עשר, קושר מילר מיתוס למבנה. הוא, מילר, זה אשר נתן לפרקי הסמינר את שמותיהם. אני סבור שזה נכון גם באשר לחלוקה ולמספור תתי הפרקים בכל אחד מן השעורים שנתן לאקאן. בסטנוגרמות של השעורים אין חלוקה כזאת. החלוקה נוספה במהדורות הערוכות של הסמינרים. האזכור של מבנה מתחיל בפרק השישי, מתפתח בפרק השביעי ומגיע למיצוי בפרק הנוכחי. "חברי הטוב" כך מכנה לאקאן את קלוד לוי שטראוס כאשר הוא מביא ונשען על עבודתו אודות המבנה של המיתוסים⁸. אפשר וסביב נושא זה – מבנה, structure – אצל לאקאן ניתן לפתח שנת הוראה שלמה. יש ביניכם הקוראים מי שמוכן להתמודד עם זה?

שמישהו יתייצב, יתווה לי דרך...

⁷ Le Séminaire Livre XVII : L'Envers de la psychanalyse, Ed. Seuil, 1991, de Jacques Lacan (Auteur) ch.8.

⁸ CLS La structure des mythes ; chapitre XI dans anthropologie structurale 1955

בחלקו האחרון – תת־פרק 4 של הפרק השביעי מתייחס לאקאן לתסביך אדיפוס ולעניין רצח האב. בהקשר זה הוא מאתגר את שומעיו וכך הוא אומר: "...מישהו יכול היה, על בסיס מטאפורה אבהית זו, להתרגש במקצת, ולקדם מהלך צנוע. זה מה שתמיד השתוקקתי אליו, שמישהו יתייצב, יתווה לי דרך, יתחיל להראות משעול. בקיצור, זה לא התרחש, וסוגיית תסביך אדיפוס נשארה פתוחה." את המפגש השמיני הוא פותח באזכור של מי שנענתה לאתגר. היא נוכחת באולם ושמחה על אזכור נוכחותה. "היא מחייכת" אומר לאקאן. יש לו התייחסות למה שכתבה אך חשב לנכון להעניק לה את זכות הדיבור. הוא מסיים את הפתיחה של שיעור זה: "... אנחנו יכולים לבטא כאן משאלה לאחת או לאחרת מבין שתי השיטות האלה – אני משאיר למארי־קלייר בונס את זכות הדיבור."

בסמינר הערוך אותו אנו מתרגמים אין – מלבד האמור לעיל – אזכור כלשהו מדבריה של מארי־קלייר בונס. אחרי המשפט לעיל שב לאקאן לדבר: "אמשיך בדרך השנייה."

חיפשי את המאמר של מארי־קלייר בונס שפורסם ב-L'Inconscient בשנת 1968. המאמר עצמו אינו ארוך במיוחד ועשוי להיות רלבנטי להבנת התייחסות לאקאן למיתוס האדיפאלי ולסוגיית רצח האב שכן המאמר מביא את דרך ראשונה או שיטה ראשונה שאינן נוכחות בסמינר. מכאן גם החשיבות שאני מיחס לאיתור וקריאה של טקסטים המאזכרים על ידי לאקאן. קריאה שהיא חיונית כדי להבטיח הבנה ובעקבותיה תרגום הולם. גרסת pdf במרשתת לא נמצאה. גם בסטנוגרמות השונות של הסמינר לא מצאתי את דברי בונס. הקשבה להקלטה של הסמינר גם לא הניבה תוצאות. או שלא הקליטו אותה או שהקליטו ומחקו את הקטע הזה בהקלטה שהועלתה למרשתת. מה שמתברר הוא שהפרסום הזה, משנת 1968, הפך לפריט אספני וניתן לרכוש אותו (אם יש זמין) בעלות של ממש. ישנם עותקים יד שנייה והמשכתי לחפש, דרך מכרים, לרכוש איזה עותק שכזה שיגיע מתי שהוא לישראל (לא כל המוכרים בחול מוכנים לשלוח חומר למען בישראל).

בתום מספר חודשים נימצא מי שהיה נכון לשמש מתווך ובסוף חודש ינואר השנה הגיע אלי הפרסום הרלבנטי של L'Inconscient שעוסק בנושא האבהות (paternité) ובו המאמר של מארי־קלייר בונס שעוסק ברצח אב אצל פרויד⁹.

"תסביך אדיפוס"

ההתקדמות בתרגום לא השאירה ברירה אלא לשוב ולקרוא, ממקורות שונים ובשפות שונות, את סיפורו של אדיפוס, את השימוש שנעשה בו ואת המיתוס שנבנה סביבו. הטרגדיה היוונית של סופוקלס אינה המחזה היחיד שניזון מסיפור זה המיוחס להומרוס.

עוד בפתח הדברים אבקש מאלו הבקיעים במיתוס של אדיפוס איזו מידה של סלחנות. חלק מן הדברים היו עבורי הפתעה וחלקם מבהירים במידת מה את הטענה שמעלה לאקאן על השימוש שעושה פרויד, על בסיס מיתוס זה, בצירוף "תסביך אדיפוס". אני מפנה אתכם לאמור באתר בריטניקה (התרגום וההדגשה שלי) ואני מצטט "...זיגמונד פרויד בחר בצירוף תסביך אדיפוס כדי לציין את תחושת האהבה של הבן כלפי אמו ושל הקנאה והשנאה כלפי אביו, למרות שאלו לא היו

⁹Marie-Claire BOONS "Le meurtre du père chez Freud" in L'Inconscient, revue de psychanalyse, janvier-: mars 1968, n° 5.

רגשות שהניעו את מעשיו של אדיפוס או קבעו את אופיו בכל גרסה עתיקה של הסיפור. גם לאקאן מתייחס לכך בפרק זה. עד שתצא הגרסה בעברית אתם מופנים למקור או לתרגום לאנגלית של ראסל גריג.

Sphinge ix Sphinx

השלמה קצרה למה שרשמתי תחת כותרת "טעימה אודות הספינג' (Sphinge)" במסע השביעי שפורסם בזמן תפסן 66. השימוש שעושה לאקאן במילה הצרפתית Sphinge, בפרק זה כמו גם בפרק הקודם, הניע אותי לבדוק את נוכחות הספינקס ואת נוכחותה של הספינג' בסמינר של לאקאן. בסמינרים ה-2, ה-10 וה-17 מוזכר הספינקס כ- le Sphinx ואילו בסמינר ה-6, ה-14, ה-16, וה-17 הדמות מופיעה כ- la Sphynge או la Sphinge. תוכלו לשים לב שהסמינר ה-17 הוא היחיד שבו מופיעות שתי הצורות. מופע אחד של le Sphinx ואחריו שני מופעים של la Sphinge. האם ישנו הסבר לכך? נכון לעכשיו זה נשאר בבחינת אניגמה, ממש כמו זו שהיא, הספינג', מעלה בפני המבקשים להיכנס בשערי העיר.

עד כאן הפעם.

